

Bedrijfspensioenfonds Landbouw verliest kort geding tegen vereniging van pensioengerechtigden

Pensioenbrief 2017/70

Benoeming bestuurslid namens pensioengerechtigden nietig.

Op 18 september 2017 deed de Rechtbank Midden-Nederland uitspraak in een kort geding aangespannen door de vereniging van pensioengerechtigden bij Stichting bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw (hierna: de vereniging) tegen het fonds (hierna: BPL). De vereniging eiste dat BPL verkiezingen zou organiseren voor twee bestuurszetels namens de pensioengerechtigden (in plaats van de aangekondigde één) en dat BPL op zeer korte termijn het bestaan van de vereniging bekend zou maken onder de pensioengerechtigden van het fonds.

Het bestuur van BPL had eerder, in 2016, op advies van de verkiezingscommissie een bestuurslid namens pensioengerechtigden benoemd zonder verkiezingen te houden, met als reden dat er onvoldoende geschikte kandidaten zouden zijn. Bovendien weigerde het bestuur het bestaan van de vereniging onder de aandacht van pensioengerechtigden te brengen door middel van het sturen van een 'flyer met antwoordstrook'. In plaats daarvan stuurde BPL een bericht aan alle pensioengerechtigden, waarin vier organisaties die de belangen van ouderen en pensioengerechtigden behartigen onder de aandacht werden gebracht.

In juni 2017 besloot BPL alsnog verkiezingen uit te schrijven, maar uitsluitend voor een tweede bestuurder namens pensioengerechtigden.

De rechter in kort geding achtte het in zijn uitspraak waarschijnlijk dat de rechter in een bodemprocedure zal oordelen dat het besluit tot benoeming van het bestuurslid namens pensioengerechtigden nietig is. De selectie van een kandidaat door de verkiezingscommissie (bestaande uit drie bestuursleden) en vervolgens benoeming daarvan door het bestuur was immers geen adequate vervanging voor verkiezingen. Dit is aldus in strijd met art. 102 lid 4 PW dat voorschrijft dat bij pensioenfonds met een paritair bestuur benoeming van vertegenwoordigers van pensioengerechtigden plaatsvindt na verkiezing door pensioengerechtigden. Dat het verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht en DNB kennis hadden van de gevolgde alternatieve procedure, en daarmee zouden hebben ingestemd, doet daar niets aan af, aldus de rechter.

De rechter in kort geding was voorts van oordeel dat BPL met het bericht waarin de vereniging met nog andere belangenbehartigers onder de aandacht van pensioengerechtigden werd gebracht, niet voldoet aan art. 115h PW.

Dit artikel verplicht pensioenfonds om informatie te verstrekken aan hun pensioengerechtigden over het bestaan van een vereniging van pensioengerechtigden. Uit het bedoelde bericht werd onvoldoende duidelijk dat de vereniging actief is in het kader van onafhankelijke belangenbehartiging voor huidige en toekomstige pensioengerechtigden van het fonds. Maar de rechter meende ook dat de verplichting die volgt uit de Pensioenwet niet zo ver gaat dat BPL de door de vereniging opgestelde flyer met antwoordstrook had moeten doorsturen. Wel deed hij een suggestie voor een door BPL te sturen tekst, inhoudende dat het fonds aandacht vraagt voor de vereniging die zich speciaal richt op pensioengerechtigden van het fonds en die een vereniging van pensioengerechtigden is in de zin van de Pensioenwet.

NB

De rechter in kort geding maakt korte metten met de pragmatische wijze waarop het bestuur is omgegaan met de verplichting tot het houden van verkiezingen voor bestuursleden namens pensioengerechtigden. Dat kort geleden – bij voorgaande verkiezingen – was gebleken dat er geen geschikte kandidaten waren, wordt door de rechter niet als een geldig excuus voor een alternatieve procedure gezien, nu er in de aanloop naar de benoeming drie potentiële kandidaten met ervaring als pensioenfondsbestuurder waren.

Duidelijk is dat de verhoudingen tussen het bestuur van BPL en de vereniging ernstig verstoord waren. Dat blijkt ook uit het feit dat BPL in reconventie eiste dat de vereniging een aantal negatieve uitingen over het fonds in de pers zou rectificeren. Ook hier kreeg BPL echter het lid op de neus; de rechter achtte de eis van BPL onvoldoende onderbouwd en wees deze af. Niet duidelijk is of BPL hoger beroep instelt of een bodemprocedure start.

(Rechtbank Midden-Nederland 15 september 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:4756)

Mr. K. Bitter

Kuddegedrag pensioenfonds

Pensioenbrief 2017/71

DNB heeft onderzocht of – en in hoeverre – er bij Nederlandse pensioenfonds sprake is van kuddegedrag bij het beleggen in staatsobligaties. Dat blijkt het geval.

DNB heeft in het onderzoek met name gekeken naar hoe het beleggingsgedrag was gedurende de financiële crisis (maar ook daarbuiten). DNB concludeert dat pensioenfonds elkaar na doen bij de aan- en verkoop van staatsobligaties. DNB heeft ook gekeken naar de onderliggende oorzaken van dat kuddegedrag. In de volgende gevallen zou kuddegedrag toenemen:

- i. naarmate de overheidsrating van het betreffende land afneemt, en
- ii. bij grotere politieke instabiliteit, en

- iii. indien macro-economische en financiële indicatoren minder gunstige omstandigheden aangeven, en
- iv. naarmate de marktomvang van de staatsobligaties van het desbetreffende land kleiner is, en
- v. bij landen waarvan fondsen relatief weinig obligaties bezitten.

DNB's conclusie hierbij is: er is meer kuddegedrag bij kleinere, minder stabiele en minder ontwikkelde landen. Veel zou ook te maken hebben met de omvang van het pensioenfonds, waarbij de gedachte is dat kleine fondsen niet de financiële middelen hebben om grondig vooronderzoek te doen en dus vanuit kostenefficiency ervoor kiezen om andere fondsen te volgen. Datzelfde argument (kostenefficiency) geldt voor staatsobligaties die beperkt onderdeel vormen van de beleggingsportefeuille van een fonds. Ook in dat geval wordt, zo denkt DNB, vanuit kostenefficiency eerder copycat gedrag vertoond.

Naast de vraag óf er sprake is van kuddegedrag, heeft DNB ook onderzocht of kuddegedrag leidt tot meer of minder stabiliteit van de staatsobligatiemarkt. Werkt kuddegedrag stabiliserend, dan is dat goed voor de markt. Daar zou sprake van zijn indien fondsen dezelfde transacties verrichten doordat zij tegelijkertijd dezelfde nieuwe informatie aan het verwerken zijn. Kuddegedrag dat destabiliserend werkt, verstoort de markt, bijvoorbeeld indien er sprake is van nadoen bij gebrek aan beschikbare informatie.

DNB concludeert dat het beleggingsgedrag van fondsen – ondanks het gesignaleerde kuddegedrag – stabiliserend werkt in tijden van grote prijsbewegingen.

NB

Het simpel volgen van andere fondsen lijkt DNB niet bij voorbaat een verkeerde strategie te vinden. Feit blijft wel dat fondsen *in control* moeten blijven, en dus wel zelf altijd een eigen afweging moeten maken. Toegegeven: dat kan ook de afweging zijn om andere fondsen (c.q. beleggers) te volgen omdat bijvoorbeeld de omvang van de desbetreffende beleggingen het inkopen van informatie om zelf een weloverwogen beslissingen te nemen niet rechtvaardigt.

(Herding behaviour of Dutch pension funds in sovereign bond investments, DNB Working Paper No. 569 / September 2017)

Mr. T. Huijg